

مفسران معاصر و پیوند معنایی سوره های قرآن

نویسنده:

سید عباس صالحی

منتشر شده در:

فصلنامه علمی پژوهشی پژوهش‌های قرآنی؛ شماره ۵۷

چکیده:

پیوند معنایی سوره‌های قرآن، در میان مفسران معاصر، از اقبال نسبی برخوردار بوده و هست. در زمره این مفسران، نامورانی چونان شیخ محمد عبده، رشید رضا، مراغی، صابونی، سید قطب، عزت دروزه، سعید حوی، تنوی، فراحی، اصلاحی، طباطبایی، جوادی آملی و . . . را می‌توان مشاهده کرد. عوامل گوناگونی در این رویکرد - که البته در پیشینه تفسیری بی‌سابقه نبود - تاثیر گذار بود: در میان این زمینه‌های ذهنی - اجتماعی، شاید نکات زیر برجسته می‌نماید:

- پراکنده‌نمایی قرآن، دستاویزی برای برخی مستشرقان بود و هست تا به اظهاراتی چونان فاقد تجانس، انسجام و ... از قرآن یاد کنند و وجوه اعجاز بیانی کلام خداوند را با چالش مواجه سازند.

مفسران معاصر، که دغدغه پاسخ به شبهات نو را داشته و دارند، با پی‌گیری نظریه وحدت موضوعی در هر سوره، تلاش ورزیدند که هم در منظر نظری و هم در تطبیقات تفسیری، از موضوع و رویکرد واحد در هر سوره به دفاع برخیزند و با این موضع از سؤال و شبهه یاد شده پاسخ دهند.

- گرایش‌ها و رویکردهای نظام‌واره و سیستماتیک به قرآن، پایگاه دیگری برای نظریه

وحدت موضوعی سوره‌های قرآن بود. این که معارف قرآن که در هزاران آیه گرد آمده‌اند در یک نظم واره درونی قرار داشته، کهکشانی معارف وحی، چونان حقایق هستی، در مدارهای مشخص حرکت می‌کنند. این مبنای اندیشگی، موجب پاره‌ای از رویکردهای تفسیری شد. از جمله می‌توان اقبال به نظریه وحدت موضوعی سوره‌های قرآن را اشارت داشت.

کلید واژه‌ها: